

PTUJSKI LIS

Politično gospodarski tednik.

... upravništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 19

Ptuj, 15. maja 1921

III. letnik

Nemškutarji v Ptujju omagujejo.

Zadnji oblaki nemčurstva se dvigajo grozeče, toda se razblinijo v nič ter izginejo, ker nimajo obstoja pred svetlim jugoslovanskim solncem. Razpuščen je „Musikverein“, čigar odbor je še lani odbil sprejem 150 najboljših ptujskih Slovencev z nesramnim utemeljevanjem, da ni imel časa prepričati se o njih vrednosti za vstop v društvo. S to odklonitvijo slovenskih članov so Nemci in nemčurji jasno dokazali, da jim ni za složno kulturno delo, temveč da hočejo v „Musikverein“ imeti nemško-nacijonalno trdnjavo. Še jasneje so to dokazali zdaj po razpustu „Musikvereina“. Slovenci smo hoteli pokazati, da smo kulturnejši od njih, ponudili smo Nemcem, da sprejememo njihove učence in nčenke v mestno glasbeno šolo in za tekoče šolsko leto prevzamemo tudi njihove učitelje, da se pouk ne prekine. Toda preteklo je že 14 dni od razpusta „Musikvereina“, a niti eden nemški učenec se ni prijavil v mestno glasbeno šolo. Med tem pa pridno mešetarijo pri vodstvu socijaldemokratske stranke v Ljubljani, ki intrigira in rešuje ptujsko nemčurstvo, s katerim se je zvezalo pri občinskih volitvah in zatajilo celo svoj socijaldemokratski program, da bi pridobilo nemškutarske glasove.

Izvolitev nemškutarskega župana vsled nesporazumljenja slovenskih strank je zapejlala nemškega zmaja, da je izlezal iz svoje skrivališča in zopet pokazal svoje nenasitno zrelo. Ta teden je tukajšnji trgovski gremij imel zborovanje, da si izvoli nov odbor. Na to zborovanje so Nemci prignali vse do zadnje nemškutarske branjevke. Sprejel se je predlog, da se voli z vzklikom, in tako so tudi izvolili za načelnika g. Fr. Čučka, za njegovega namestnika pa g. Fr. Lenarta na predlog Nemcev samih, ki so spoznali, da ne morejo voditi načelnških poslov, ker se nobeden ni naučil našega, sedaj državnega in uradnega jezika. Pri volitvi odbora sta se postavili dve listi: nemška, ki je od 7 odborniških mest zahtevala kar 5 za Nemce, in slovenska, ki jim je priznala 3 odbornike. Zdaj pa so Nemci naenkrat hoteli glasovati z listki, ker so se nekateri bali javno pokazati svoje pravo mišljenje. Nastal je nemir in vladni komisar je zaključil zborovanje. Najbolj se je usajal dobro znani Spruschina, ki vsled malomarnosti naših kmečkih kovačev komandira zadrugo kovinarjev in skuša preprečiti izdajanje obrtnih listov slovenskim obrtnikom. Hoče biti tudi v odboru trgovskega gremija, dasiravno je za trgovca še manj usposobljen kakor za obrtnika. Cel dan se je vozil s kolesom po mestu in vabil somišljenike na zborovanje. Toda izpodletelo jim je vsled odločnega odpora naših vrlih slovenskih trgovcev. Upamo, da bodo slovenski trgovci tudi zanaprej ostali trdno združeni, da pri prihodnjih volitvah zahtevajo vsa odborniška mesta za Slovence in da bo njihova organizacija skrbela za to, da naše ljudstvo izve, kdo je v Ptujju naš in kdo ni naš.

Nemci so se prenašlo izdali in pokazali

roge. Mislili so, da bo se pod pekom Loziškom nadaljevalo pek Ornikovo nemškutarsvo. Toda motijo se. Slovenske stranke morajo najti toliko narodne zavednosti, da bodo v narodnih vprašanjih delovale složno. Če bi kakšno vodstvo v Ljubljani hotelo to preprečiti, pa bomo Ptujčani pod nestransko čisto narodno firmo branili slovenstvo Ptujja. Vsekako pa je preskrbljeno za to, da ptujška nemškutarska drevesa ne bodo rastle do nebes, če tudi jim ljubljanski „jugoslovanski“ socijalni demokrati še tako skrbno prilivajo!

Dopisi.

Gremij trgovcev v Ptujju je imel v ponedeljek v gostilni Zupančič svoj občni zbor. Zanimanje je bilo veliko, ker se se je šlo za slovenski ali nemški značaj trgovstva v Ptujju. Nemci, ali bolje rečeno nemčurji (ker le malo je čistokrvnih), so pripeljali vso svojo gardo, na čelu jim znani Spruschina. Zborovanje je bilo nad vse pričakovanje burno, ker so sprva sami predlagali glasovanje s vzklikom, pozneje so se pa zbal, pokazati javno svojo barvo, ker je večina izmed njih danes takih, ki se hočejo delati Slovence. Naše trgovstvo je tako neparlamentarno zborovanje umevno zanikalo, vsled česar je bil izvoljen samo gospod Fran Čuček predsednikom, gospod Fran Lenart pa podpredsednikom. Do daljnih volitev ni prišlo po krivdi Nemcev, med glavnimi g. Spruschina, ki je svojo kandidaturo vzdrževal z vso trdovratnostjo, dasi se mu je javno povedalo, da je svojo ulogo v Ptujju doigral. Kup smehe je izzvala njegova hinavska izjava „Hoch Serbien“, ker vsakdo vé, da bi raje vzklikal: „hudič jo vzemi“. Potrpljenje Slovencev je veliko — pa bode minulo. G. Schwab je pozdravil in vodil zborovanje samo, lahko rečemo izzivalno, v nemškem jeziku, kakor da smo v rajhu. Manjkala mu je le pikelhavba, pa bi mislili, da smo res še vedno mi gostje v njih državi in ne narobe. Nemci (pravi Nemci seveda) so sami obsojali nastop, ki bode škodoval njim samim, in le njim. Slovenskemu trgovstvu pa kličemo: „nič več popuščanja! Nič več pogajanj — naj delajo sami, kakor vedo in znajo.“ Slovensko zavedno meščanstvo bode vedno podpiralo zavedno kulantno narodno trgovstvo, zahteva pa od istega močnatosti in nobenega druženja z narodnimi propalicami. Prihodnjič in nadalje bomo prinašali seznam našega trgovstva. Geslo mora sedaj biti: zob za zob!

Namesto venca na grob blagemu pokojniku g. L. Petovarju v Ivanjkovih podari rodbina Kočevar-Venigerholz 100 K za Jugoslov. Matico in 100 K za Dij. kuhinjo v Ptujju.

Živinorejcem ptujškega okraja se naznanja, da je odhod na poučno potovanje in nakup plemenske živine na binkoštni ponedeljek, dne 16. majnika z vlakom, ki gre iz Ptujja dopoldan ob pol 11. uri. Priglasenci naj torej ne zamudijo. V torek dne 17. majnika je ogledovanje plemenskih bikov v Slovenjgradu, 18. majnika v Lučah in 19. v Solčavi. K potovalnim stroškom prispeva Zveza kmetijskih podružnic za ptujski okraj, nekaj jestvin pa naj vsak udeleženec vzame s seboj. Kmetijska

družba za Slovenijo je naznanila, da bo po možnosti dovolila nakupne subvencije za plemenjake in živinorejce podpirala.

Kmetijski gospodinjiski tečaj v Ptujju se prične v torek dne 17. majnika tl. v veliki vojašnici. Priglasenih je že dovolj deklet, vendar se še sprejme do 6 kmečkih deklet. Priglasiti se je takoj pri tajniku na okrajnem zastopu v Ptujju. Ko bo število dopolnjeno, tedaj se na poznejše prošnje za sprejem ne bo mogoče ozirati.

Nadzorovanje mestne glasbene šole v Ptujju. V sredo in četrtek je g. ravnatelj konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani Matej Hubad nadzoroval tukajšnjo glasbeno šolo. Pevsko društvo je odličnemu organizatorju slovenske glasbe priredilo prijateljski večer pri Zupančiču. G. a. ravnatelja vežejo stari spomini na Ptuj. Ptujška gimnazija ga s ponosom šteje med svoje bivše učence. Pred 40 leti je služboval tukaj profesor Franc Hubad, poznejši deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik. Ta je vzel svojega mlajšega brata kot dijaka k sebi. Pred 15—20 leti je slovelo ptujsko pevsko društvo kot eno najboljših v Sloveniji in je imelo ozke stike z g. ravnateljem Hubadom, katerega je tudi imenovalo svojim častnim članom. Upati smemo, da bo g. ravnatelj Hubad pri vladi z vso njemu lastno energijo zastopal kulturno in narodno važnost glasbenega zavoda v Ptujju.

Občno vojno društvo Ptuj in okolica ima svoj sestanek 16. majnika, binkoštni ponedeljek ob pol 10. uri predpoldne v gostilni Mahorič v Ptujju. Vabijo se vsi člani k obilni udeležbi.

Knjižnica „Čitalnica“ v Ptujju ostane do 20. maja t. l. zaprta zaradi preureditve in se do tega časa knjige ne bodo izposojale. Vse izposojene knjige naj se vrnejo vsaj do 13. t. m.

Šport. Dne 16. maja se vrši v Ptujju prva prvenstvena tekma na novem igrališču za plinarno in sicer med športnim klubom Ptuj — „Svoboda“ Maribor. Igra bode zelo interesantna, ker sta oba kluba ednako močna.

Našel se je orientalsko izdelan cigaretni nastavek. Ogleda se lahko pri odgovornem uredniku.

Izlet. Organizacija vojnih invalidov priredi prosto domačo zabavo dne 15. maja v gradu Ebensteld, na katero se vabijo vsi prijatelji invalidov. Začetek ob 16. (4.) uri. Vstop prost.

Hranilno in posojilno društvo Posojilnica v Narodnem domu v Ptujju je razposlalo ravnokar računski sklep za leto 1920, to je za 37. leto svojega obstanka. Iz tega računskega sklepa in iz ustmenega poročila, katerega je podal načelnik posojilnice, g. dr. Franc Jurtela na zadnjem občnem zboru dne 13. aprila t. l. posnemamo, da se je ta naš v okraju najstarejši slovenski denarni zavod tudi v letu 1920 prav lepo razvijal in napredoval, kar dokazujejo med drugim sledeče številke: Denarni promet je dosegel K 54.500.000.—. Stanje vseh posojil je znašalo koncem leta 1920 K 6.227.186.— in se je torej proti letu 1919 zvišalo za K 2.867.110.—. Stanje pri raznih denarnih zavodih naloženega denarja, katerega ima zadruga za slučaj potrebe na razpolago, je znašalo K 10.536.550. Hranilne vloge so se v letu 1920 zvišale za K 3.911.715.—,

terso znašale koncem leta 1920 K 17,118,273.—. Stanje vplačanih deležev je bilo K 57.132.—. Čisti dobiček za leto 1920 je znašal K 14,017.—. Od tega se je pripisalo splošnemu rezervnemu zakladu K 7696.— tako, da znašata sedaj oba rezervna zaklada skupaj K 348.000.—. Ostanek čistega dobička po K 6321.— se je določil za dobrodelne namene. Ker posojilnica kot zadruga nima namena, da bi kupila velike lastne kapitale in delila visoke ali sploh kake dividende, se čisti dobiček giblje v bolj skromnih mejah, to pa posebno tudi radi tega, ker si vodstvo posojilnice prizadeva, da na eni strani vložnikom hranilne vloge kolikor mogoče ugodno obrestuje, na drugi strani pa dovoljuje posojila po razmeroma nizki obrestni meri posestnikom, trgovcem in obrtnikom.

Preložitev ceste na Ptujski Gori. Cestna dela za preložitev okrajne ceste na Ptujski Gori v serpentine se pričnejo sredi majnika t. l. Ako bo mogoče, se bo letos cela cesta preložila.

Državna drevesnica. V Ptuj se namerava ustanoviti velika državna drevesnica, ako se dobi potrebno zemljišče.

Pašnja ob okrajnih cestah. Posestnikom in lastnikom zemljišč ob okrajnih cestah kakor vsem drugim je prepovedano pasti živino na robih okrajnih cest. To se naznanja, da se ljudje izognejo kaznovanju.

Regulirana struga Pesnice se je sedaj popravila in nasadilo vrbje na obrežju. Lastniki zemljišč ob obrežju Pesnice in drugi ljudje se opozarjajo na to, da naj ne režejo in rujejo posajenega vrbja, ker je to za to nasajeno, da obvaruje obrežje razsula. Poškodovalci bodo kaznovani.

Drugi Koroški večer za Koroške dijake begunce v Mariboru je definitivno preložen na soboto, dne 21. maja t. l. Odbor.

Prostovoljno gasilno društvo v Laškem, vabi k 50-letnici, spojeni z blagoslovenjem društv. praporja Prostov. gasil. društva v Laškem, ki se vrši na binkoštni pondeljek, dne 16. majnika 1920 v Laškem.

Ljutomer. Trška občina Ljutomer naznanja, da se vrši tam dne 17. maja t. l. veliki konjski sejem. Uspeh tega sejma bo velikega pomena za našo konjerejo. Konjerejci, skrbite torej za velik prigon naših lepih konjev. Pričakuje se velika udeležba iz tu. in inozemstva.

Strankarstvo pri Sv. Marku niže Ptuja. V naši fari so tako zagrizeni klerikalci, da njih vodji, posebno načelnik posojilnice ne dovoli prošnjiku druge stranke posojila, čeravno ve, da se ni treba bati izgube. Vprašamo Vas, g. načelnik in njegovo načelstvo, ali je posojilnica samo za Vaše pristaše ali tudi za druge? Kaj pa bi bilo, če mi vlagatelj začnemo zahtevati tisti denar, ki še leži v Gradcu, o katerem ne vemo, ali ga dobimo kdaj ali ne? Prodati mislite baje itak poslopje. Če ste res poboljšana stranka, potem res delajte poboljšano, če pa razumete svojo strankarsko zagrizenost za svoje poboljšanje, potem pa še je Vaša stranka poboljšanja potrebna.

Hardek pri Ormožu. Tukajšnji klerikalni občinski očaki so bili zelo ponosni in vladeželjni pri sestavljanju kandidatne liste. Popolnoma so prezrli iz bojazni pred kritiko več uglednih mož, ker kimanje je lažje prenesti nego kritiko, pri čemer pa so se zelo motili, kajti šlo bi brez vsake kritike, a sedaj brez pardona. Omenjene pomotoma sumničijo za nekake nevernike, ker se je bajé pri pobiranju kandidatnih podpisov agitiralo za strogo verne in krščanske može, ker drugače bi baje občina propadla. Pri tem pa niso pomislili o priliki iz evangelija, ki pravi o farizeju in cestinarju! Bahač navadno ni bil nikdar preveč veren! Očitajo jim tudi strankarstvo in zato jim naj 'bo pribito, da so si komaj zdaj s tem svojim samolastnim nastopom vzgojili pravo strankarstvo, kar bi sicer izostalo glede majhne občine. Ni preziranim za nikako čast in za nikake stotake, vendar zdi se nam tako postopanje nekako čudno in predrzno. Sram jih bodi razdiralce sloge, kajti sloga je najdražji blagor občine, naravnost izzivali so strankarstvo. Obsojajo

tudi vsakega za nekakega slabega človeka, ki čita razen klerikalnih tudi več časopisov. Ali poprej naj prepovejo svoji inteligenci čitati raznovrstne časopise in naj pomnijo: „Preskušaj več zvonov! Kateri najlepše zvoni, njega poslušaj, ako pa sploh poslušaj samo enega, smatraš, da je ta najboljši, pri čemer pa se lahko zelo motiš!“ Saj sami čitajo raznovrstne, sami druge zavidajo, ako bi jih posnemali. Oni pravijo, da smeš čitati samo en časopis ali k večjemu dva ali ista morata biti strogo enake baže, se držijo pač običajnega gesla svojih klerikalnih voditeljev: „Poneumni svet in razširjaj nevednost, potem brez ovir lažje v kalnem ribariš!“ Naj imajo torej tukajšnji „samoizvoljeni“ občinski očaki brez zavidanja obilo veselja z občinskimi stolčki, ali preveč veselja ni dobro, ker breme bode precej težko...? Dober tek! Ob priliki na zopetno svidenje!

Več občanov!

Sv. Barbara v Halozah. Za župana tukajšnje občine je bil izvoljen g. Anton Štumberger. Ker ga poznamo kot pravega moža na tem mestu, ga pristrčno pozdravljamo in upamo, da se mu bo posrečilo, spraviti zopet nekdanjo prijetno mirno življenje v našo lepo Barbaro.

Krapinske Toplice. Vsled mnogih vprašanj naznanja ravnateljstvo termalnega kopališča Krapinske Toplice vsem, kateri se zanimajo, sledeče: Kopališče se je kakor vsako leto odprlo 1. maja. Cene sob so do 15. junija ter po 1. septembru znižane. Od 1. junija do konca letošnje sezone bode zveza z avtomobusimi z železniškima postajama Zabok in Rogatec. — Cenjenim kopališčnim gostom stoji na razpolago za izlete še en separatni avto s 6 sedeži kakor tudi 3 garaže, ter po potrebnosti delavnica za popravo, bencin in olje. Kopališčna godba svira od 1. junija dnevno dvakrat. — Zasigurna je tudi izvrstna in dovoljna hrana v kopališčnih restavracijah in gostilnah. Vsi zdravniki, državni in mestni nastavljenici, kateri se zamorejo kot taki izkazati, imajo pri kopelih, taksah in stanovanju znatne popustke. Prihod se v njihovem lastnem interesu naj naznani pravočasno ravnateljstvu, da se jim morejo sobe ter sedeži v omnibusu rezervirati. — Stranci iz inozemstva potrebujejo za prihod samo vizum od jugoslovenskega zastopstva. — Prospekti in pojasnila brezplačno po ravnateljstvu.

Sokol. Znake in legitimacije se dobe pri Jugoslovanskem Sokolskem Savezu v Ljubljani. Društva jih dobe le potem takojšnjega plačila, oziroma po poštem povzetju. Slike za legitimacije izdeluje atelje Vlašič v Mariboru Gospodska ulica po zdatno znižani ceni i. s. 4 slike v visit formatu 40 kron. Vsak Sokol, ki si naroči pri omenjenem ateljeju sliko, naj si oskrbi potrdilo društva, katerega član je. K društvom na deželi pride slikat edino le pod pogojem, da znaša naročnina vsaj 20 pojmov. Cena 4 slikam v tem slučaju 60 kron Tozadevna naročila je poslati naravnost župnemu predsedstvu. Ob tej priliki opozarjamo: Pri razprodaji se je natančno držati pravil o nošnji znaka in strogo paziti na to, komu se znak izroči. V slučaju, da kateri brat znak izgubi, je ponovne izdaja tega dovoljena le zanesljivim bratom in sestram, kar pa se more zabeležiti na zadnji strani legitimacije.

Ljubljanski veliki sejem. Kakor že objavljeno, se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921 „Ljubljanski veliki semenj“. Opozarjamo interesirane trgovske, obrtniške in industrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditve, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in pozamesniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovci svet s svojimi proizvodi in se zato nameravajo udeležiti s svojimi proizvodi omejenega semnja, dobe brezplačne prijavnice in semjiski red z izerpnimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni „Ljubljanskega velikega semnja“ v Ljubljani, Turjaški trg 6/II. Oglasiti se je osebno ali pismeno. Ker se prijave razstavljalcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja 1921, se pozivajo vsi inte-

resentje, da dpošljejo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznačenega roka na sejmski urad.

Sv. Andraž v Halozah. Za županski stolec občin naše fare so se bili dve stranki in sicer SKS in SLS. Rezultat volitev je sledeči: občina Skorišnjak: SLS 6, SKS 4 odbornike. Vel. Okič: SLS 9, SKS 7 odbornikov. Vel. Varnica: SKS 9, SLS 7, Sv. Andraž-Leskovce: SKS 9 in SLS 7 odbornikov. Torej, dve občini prideta v pekel in dve v nebesa. Značilno je, da v Vel. Okiču in Leskovci ni niti en obrtnik v odboru, akoravno imamo tukaj štacunarje, vinske trgovce z obrtnim listom in brez njega. Se bo pač brez njih gospodarilo. Odkar sta tukaj gostilna Windisch in Strasehill zaprti, stane vino pri „Frau Blodnik“ 24 K liter. Zato, ker smo v Halozah — v vinskem kraju in brez konkurence. Pri Wregu stane govedina 24 K kg, bratje Hrvati ga pa tukaj prodajajo po 20—22 K kg. Vsako drugo nedeljo imamo sveži kruh, drugače pa samo prepečenega. Joj, pa kako majhne in črne štruce so to, menda zato, ker je brez konkurence in kontrole. In otrobi pri Rudlnu dragi in v Ptuj tako po ceni. Ubogi Haložan plačaj, zato si na svetu, tako si menda mislijo različni gospodje. Branjevka Fani se je omožila z vojakom Nesičem. Ne „švabčari“ se tukaj skoraj nič več, k večjemu če še se sliši kaki: „Hoorruk bis zum Steinbruck“ in še to ravno takrat, če so dotični pospod — no — dobre volje, Tudi noben pijanec ženskega spola ne pade več v cestni jarek, nima smisla, ker je isti prazen — suh.

Frankovce. Tukajšnji gerent Martin Ivanuša se zelo boji, da bi ne bil župan. Ni se mu treba toliko truditi, ker v občini Frankovskoj še ni mati rodila sina, kateri bi bil župan. Prvi je prišel Martin Zibrat s Huma, da je jim vodil posle, za njim je prišel k sreči Franc Pavlinič iz Hardeka, ki je bil 25 let župan in za njim je spet prišel Martin Ivanuša tudi s Huma, ki je prišel z zvijačo do gerenta. Trosil je lažnjive reči, in zdaj je spet zelo žalosten, ker je pri volitvah dobila vas Loperšice 9 odbornikov in Frankovska samo 7. Zato se boji, da se pobratimo in si izvolimo župana v Loperšicah. Zatorej sem mu navedel, da naj ima le mirno vest klerikalček, ker Frankovska občina še nima tistega na svetu, kateri bode sprejel enkrat županstvo, bode morala biti brez župana če se nikdo ne bo prišel v občino. Res je naš gerent dosti storil za občino dobrega. Ko so jajce bile po 3 K, je prijel siromaka, ki je kupil jajce po 3 K in se zdere nad njim, češ da so jajca po 1 K 90 v; vzel mu je dokumente in ga pretepel, mu srajco strgal in nekoliko jajc potrl. Prejšnji župan ga je predlagal in prisilil ljudstvo, da ga naj voli za načelnika požarne brambe. Leto dni je nosil to šaržo in ni videl požarnega skladišča niti brizgalnice. On zna silno lepo pridigati, iz ust mu samo leti zapeljivost. Ker nima v srcu Jezusa, ampak hudiča, pravimo mu pežmerek klerikalček.

Politične vesti.

Vojni minister umrl. Ko je v petek, 29. aprila predpoldnem zapustil vojni minister Branko Jovanović svoje stanovanje, ga je zadela srčna kap in povzročila takojšnjo smrt. Pokojni je bil vojni minister od 19. februarja 1920 dalje. Vodil je svoje vojne posle kar najuspešnejše ter si pridobil mnogo zaslug pri ustvaritvi enotne jugoslovanske vojske. Lani je spremljal prestolonaslednika na njegovi triumfalni poti po Hrvatskem in Sloveniji. Takrat se je posebno seznanil tudi z našimi slovenskimi razmerami. Nadomestuje ga začasno notranji minister Drašković.

Spopolnitev deželne vlade v Sloveniji. V slovensko deželno vlado so vstopili zastopniki samostojne kmetске stranke in sicer za podpredsednika ekonom Štefan Dobnik iz Zlatoličja pri Ptuj, za poverjenika javnih del agronom A. Jamnik in za poverjenika za kmetijstvo posestnik Fr. Demšar, bivši državni poslanec.